

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

доц. Ілляшенко К., студентка Горунова Ю.

На сучасному етапі розвитку вітчизняних економічних відносин система пенсійного забезпечення населення країни має ряд складних проблем. За час реформування вітчизняної системи пенсійного забезпечення в Україні сформовано трирівневу систему пенсійного забезпечення: державна солідарна система, накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування й система добровільного недержавного пенсійного забезпечення.

В ринкових умовах солідарна пенсійна система як базовий інститут соціального захисту втратила можливість адекватно реагувати на соціальні ризики та забезпечувати належний рівень пенсійного забезпечення населення. Об'єктивний характер соціальних ризиків обумовлює необхідність формування нових соціально-економічних інститутів, відносин та механізмів, за допомогою яких створюються умови для посилення соціального захисту та підвищення рівня пенсійного забезпечення населення.

Широке коло питань, пов'язаних з удосконаленням системи управління недержавними пенсійними фондами та соціальним страхуванням а також забезпеченням дієвості соціального діалогу при реформуванні пенсійної системи розглянуто В. Ішковим, І. Кравченко, Л. Логачовою, Н. Лук'янченко, О. Макаровою, І. Новак, Л. Ткаченко та ін.

Відомо, що умови життя працівника після виходу на пенсію залежать від її рівня. У 2009 році середній розмір місячної пенсії за віком становив 942,7 грн, за інвалідністю – 742,7 грн, тоді як у лютому 2009 року середній розмір заробітної плати дорівнював 1723 грн. При цьому зазначимо, що жодна країна, навіть найзаможніша, не в змозі забезпечити виплату пенсії своїми громадянами на рівні середньомісячної заробітної плати, не говорячи вже про постсоціалістичні країни, до яких належить і Україна.

Сьогодні з виходом працівника на пенсію його місячний дохід становить 30% заробітної плати. Забезпечити собі нормальні житлово-побутові умови за рахунок мізерної пенсії пересічному пенсіонеру дуже важко. Саме тому певна частина працівників, починаючи, як правило, з 30-річного віку, не покладаючись на державу, починають відраховувати частину свого заробітку до недержавного пенсійного фонду.

В останні роки зросла кількість вкладників недержавних пенсійних фондів, показники розвитку яких наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 - Основні показники розвитку недержавних пенсійних фондів України упродовж 2005-2008 років

Показник	2005	2006	2007	2008
Укладено пенсійних контрактів, тис. од.	30,6	41,5	55,9	62,3
Кількість учасників, тис. осіб	88	193	279	482
Пенсійні внески, млн. грн.	36,4	119,7	234,0	582,9
Кількість осіб, що отримують пенсійні виплати, тис. осіб	—	3,9	5,5	10,9
Пенсійні виплати, млн. грн.	—	4,0	9,1	27,3

Серед найважливіших проблем що гальмують поступовий розвиток недержавного пенсійного в Україні слід відзначити: недосконалість законодавчого регулювання; нерозвиненість фінансових ринків та відсутність умов для довгострокового інвестування пенсійних активів; недовіра населення до різноманітних фінансових інститутів, особливо тоді, коли йде мова про інвестування грошових коштів на тривалий період.

Для того, щоб населення повірило в ідею недержавного пенсійного забезпечення, реальність отримання додаткової пенсії повинна бути гарантована. Тому що невиконання зобов'язань з виплати пенсій може призвести до серйозних соціальних заворушень у суспільстві, найкращим гарантом може виступати держава шляхом жорсткого регулювання дій суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення. Так, наприклад, розмір пенсійного депозитного рахунку в банківській установі повинен обмежуватися сумою, яку банк може повернути, використовуючи кошти фонду страхування вкладів фізичних осіб.

Враховуючи існуючі проблеми функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення для її подальшого розвитку та діяльності вже створених НПФ необхідно по-перше скоординувати діяльність основних державних регуляторів цієї системи. Це створить необхідну держану підтримку діяльності НПФ на початковому етапі діяльності, надасть їм певний час для зміцнення та розвитку своєї діяльності і дозволить у подальшому стати конкурентоздатними на ринку послуг з недержавного пенсійного забезпечення по відношенню до страхових організацій, які вже мають і тривалий досвід і значні обсяги активів для активної діяльності на фінансовому ринку.

Окрім цього, потрібно проводити більш активну інформаційно-роз'яснювальну роботу, використовуючи соціологічні та маркетингові інструменти по відношенню до потенційних вкладників та учасників НПФ. При цьому необхідно враховувати досвід інших розвинених систем недержавного пенсійного забезпечення, адаптувавши його до особливостей українського ринку.